

TRƯỜNG CA

TRƯỜNG SƠN

*(Tặng những người lính Binh đoàn 12- Tổng CTXD Trường Sơn)
Nguyễn Anh Nông*

I.

Trường Sơn
Ai lại về đây
Lặng nhìn hôm nay
Hỏi mây
Hỏi gió
Hỏi cây
Hỏi rừng
Hỏi suối sâu đèo cao
Con đường dang dở hôm nao
Em tôi gồng gánh biết bao vui buồn
Bài ca mưa nắng xanh tuôn
Máu xương đồng đội mạch nguồn núi sông
Niềm tin pháp phối cờ hồng
Tháng năm dầu dãi tấm lòng sắt son.

*

Nước chảy đá mòn(*)
Bàn chân ta đạp dấu chân voi
Tiếng ong bay lấp lánh xanh non màu lá
Rì rầm mạch đất
Mơn man mái tóc làn da
Gió hát gió ca
Khúc ca day dứt
Bài ca làm người.

*

Khành khách đười ươi

Lá vàng xanh che số phận
Vạch lá, vén mây thấy bao điều lạ
Niềm vui nào bỏ chững giữa trời xanh
Đắm nỗi buồn ngẩng cao đầu đứng dậy
Những bước đi thập thững trong sương
Đại ngàn núi bủa
Thông thoáng gió trời
Vạm vỡ ngực trần Đam San(**)
Dịu dàng ánh mắt Hơ Nhí (***)
Mái nhà rộng ngân nga tiếng chiêng
Uốn lượn dốc đồi mái núi
Thác chảy rì rào, ưu tư
Đôi trai gái tuổi trăng tròn tình tự
Rượu cần vít cong niềm vui
Lời khan ử men thấp thỏm
Lửa bập bùng tối sáng
Bập bùng tâm tư
Sông - suối - núi - khe ơi.

GHI CHÚ:

(*) Tục ngữ VN

(**)Đam San là một người anh hùng trong sử thi của người Ê Đê ở Tây nguyên. Là nhân vật chính trong trường ca, sử thi Bài ca về chàng Đam San. Bộ sử thi dài Đăm San (2077 câu), thể hiện nét lịch sử văn hóa của người đồng bào Tây Nguyên.

(***)Hơ Nhí và Hơ Bhí: Theo tục nói đây, chàng Đam San phải lấy hai chị em Hơ Nhí và Hơ Bhí làm vợ, vì không chịu làm theo, chàng đã bị giàng lấy ống điếu gõ vào đầu 7 lần làm cho chết lịm. Sau khi được giàng làm cho sống lại, Đam San đã phải làm theo phong tục và trở thành một vị tù trưởng giàu mạnh, danh tiếng trong vùng. Vì đánh thắng được nhiều tù trưởng khác và bắt được nhiều nô lệ, với bản tính ngang tàng, coi thường thần linh; Đam San đi chặt cây thần sơ-múc, cây đổ đè làm chết cả hai người vợ. Đam San lại vác rìu đi lên trời, cầu xin Trời cứu sống hai người vợ yêu và sau đó lãng mạn hơn nữa là hành trình đi bắt Nữ thần Mặt Trời để làm vợ lẽ, nhưng cuối cùng chàng bị từ chối, tức giận trở về rồi chết trong khu rừng Sáp Đen nhão như bùn nước. Hồn Đam San hóa thành con ruồi đậu vào miệng chi gái là Hơ Áng khiến nàng có mang sinh ra Đam San cháu. Lớn lên, Đam San cháu lại tiếp bước người cậu anh hùng.

II

Vạch lau lách rừng hoang
Đo chiều dài sông suối
Ngóng tin nhà qua lá thư xanh
Toạ độ nào bom đạn chất chồng ngổn ngang đất đá
Giờ xanh cây lá
Tiếng bom tiếng mìn găm thân cây thân người như nhồi ngày trở gió
Tiếng suối thét gào hay tiếng anh em vui trong cỏ
Máu xương hoà đất đai xú sở
Linh thiêng hồn Trường Sơn nắng gió sương sa
Tiếng trâu đi hoang hoải rừng già
Tiếng mõ lắc nghiêng chiều ai tìm lại
Trái tim thao thức tháng năm xa
Mẹ vẫn ngóng bày con ra trận
Có người con gái đêm đêm mơ bóng trăng rằm bên chàng trai vạm vỡ
Họ nói gì trước lúc chia tay?
Sớm nay
Con đường đã mở
Con đường chồng lên con đường
Như ta chồng lên nhau
những ước mong khát vọng
Niềm vui nhân niềm vui
Nhớ ngày sương tháng gió
Nhớ đêm đêm ánh lửa bập bùng kỷ niệm chồng kỷ niệm
Đạn bom thù day dứt nỗi đau xưa.
Hun hút gió mưa
Nhập nhoè ký ức
Nỗi đau ngò vực
Nỗi buồn năm tháng đi biên biệt
Cánh dơi hoang nhập nhoạng rừng khuya
Hồn ai gió lùa?
Vía ai thất tán?
Thịt xương vui trong đất đá cỏ cây
Xin hãy về đây, Trường Sơn đại lộ
Cho bố tháng ngày thương nhớ
Đồng đội ơi, đồng đội trở về đây
Mái tóc bạc nhớ thừa trai bờ ngõ
Ngắm thoả thuê ánh mắt nụ cười
Tung tăng đàn em quàng khăn đỏ
Trang vở mới thơm tho
Bên cô giáo trẻ
Người con gái Tây Nguyên
Viết lên bảng đen

Người lính cũ bên những người lính mới
Họ mộc mạc, đơn sơ, thuần khiết
Họ cười nói như là không mệt nhọc
Như là không khắc khoải nỗi chờ mong
Nghiêng gầu máy
múc
ánh trăng cổ thụ
Đắp
đâm
lăn...
đập chẵn,
ngăn sông
Hút nước
nhả
ngược dòng
mương máng mới
Lúa ngô trở bắp, đơm bông
Cà phê mướt xanh lúc liu hoa trái mộng
Những chàng trai cô gái tuổi mười tám đôi mươi
Gánh trên vai bao điều bình dị
Cõng trên lưng nặng nhọc tháng năm đi
Dòng sông hát lời của mây của gió
Những tâm tư gan ruột, giải bày
Sông chảy, mưa rơi và gió thổi
Gương mặt người sạm nắng , suy tư
Nhớ người xa, người xa có nhớ?
Tuốc bin xoay dòng điện sáng tung bừng
Em ở quê nhà nghe sóng nhạc
Hơi thở anh thoảng mát hương rừng
Gửi gió mây về quê xa ấy
Nhớ thương người một nắng hai sương
Nhớ thương ánh mắt chờ đợi nhĩ
Bồ kết thơm lừng xanh tóc em
Thì anh vẫn nhớ mau về lại
Nhấn nút... alô... bồ khát thèm .

IV

Chúng nhân làm lũ
Người không nhiều lời

Người nghe được lời của gió và nắng
Hát mê toi, câu hát dịu dàng
Chỉ những ai nằm đây nghe được
Thế là đủ cho các anh: người chiến sĩ vô danh và hữu danh
không buồn tủi
Người điếm mặt anh em, đồng đội
Những tấm lòng thanh khiết, trở lại đây
Những tâm tình day dứt, lướt trên mây
Lặng lặng phút chia tay
Những áng mây không tên không tuổi
Những gương mặt quen thân và những gương mặt mới
Họ nói cười quá đôi yêu thương
ánh mắt họ vời vọi niềm vui và nỗi buồn
Phía sau họ là hàng ngàn câu chuyện, quyển sách, bản nhạc, bức tranh...
Trước mắt họ là hàng lô công việc cho người sống và người nằm xuống
Trên vai họ mang bao trọng trách và những điều bình dị
Những trọng trách có tên và không tên
Nhu ngày nào các anh từng xông pha chiến trận
Nhưng trong các anh có kẻ sợ hãi mà đảo ngũ
Sau trận chiến, họ sống sót trở về, những anh hùng và những kẻ hèn nhất
Tất cả về đây
Cây đại, chứng nhân mới
bao dung
lầm lũi
Bỗng gặp chàng thi sĩ(*)
Cây đại thành tuổi tên xanh mơn
Hát nghêu ngao bài hát không lời
Chỉ những ai nằm xuống thì hiểu được
Cây đại, chứng nhân ngấm ngội gì?
Cây đại bất tử
Cùng tuổi tên các anh
Người lính.

(*)Riêng câu thơ này tặng nhà thơ Nguyễn Hữu Quý

V

Những con đường mới mở
Những cây cầu bắc hai đầu thương nhớ
Những ngôi nhà rạo rức bóng cây xanh

Những chuyến xe cuồng quýt lao nhanh
Bụi và khói hay sương mờ ấy nhỉ?
Bao ánh mắt nhìn theo bụi tung mà thầm nghĩ
Các anh ơi, các anh có vui không?
Các anh có vui không kìa sau làn xe chạy
Niềm vui lon ton, chập chững đàn em
Trang sách mở ê a, vang vọng
Tiếng ve ngân co kéo nặng nề
Gió mùa thu chim cu gù ngọt lịm
Mía bên đồi hong giống tím loang xa
Chum chốc đưng buồn vui
    ngiêng lời chúc
Mắt trao nhau
    môi ửng
    má hồng
Mẹ gấp lửa thổi bùng bếp củi
Khói lam chiều vắt vẻo áng mây thơm
Trong bếp lửa ngời ngời than ửng nóng
Mùi nếp thơm, sắn luộc bở
    oi trời
Hoa chổi đỏ bên đồi
như hò hẹn
Cánh ong bay thoang thoảng mật hương đưa
Giọt giọt mồ hôi đổ xuống tháng năm nhọc nhằn, khắc khoải
Những con số biết nói
Tâm tư
    người đi
    người ở
    biếc xanh trời.

VI- VƯỢT ĐÓC

1. TÌNH TÁO

Chẳng nhiều lời
Các anh
    đi
    và
    đi
Nom

Vòi vọi
Bước
chênh chao
Gió thốc
Nắng xém
Tóc cứng
Miệng khát
Họng rát
Mắt chói
Bụng đói
Miệng ối
Chân run
Tay mỏi
Gối đau
Xực dầu
Bớt đau
Cháo rau
Ngấm mau
Rịn
Mồ hôi
Rịn
Nổi buồn
Niềm vui khuây khỏa
Lau ngàn phơ phất trắng tinh sương.
*

(Để tránh sự hiểu lầm không đáng có, phần sau này, tác giả diễn tả cảnh bị hôn mê, ngôn ngữ lộn xôn của người không tỉnh táo, mê lú - thể hiện sự gian khổ, nhọc nhằn, trả giá cho sự vất vả để giành thắng lợi)

*

2. HÔN MÊ

Ngáp ngáp
Háp háp
Tắm tấp
Suối mát
Hóng hát
Điếc lác
Mắt đặc

Răng chắc
Nóng rát
Bát ngát
Đú trắng
Đú sao
Đú gió
Đú núi
Đú sông
Đú suối
Đuội đuội
Ngồi đợi
Hê ha
Ha hê..
Mưng mê
Tê tê
Xăng kê(*)
Uống
Và
Uống
Thòm thòm
Nhom nhem
Lem blem
Hom hem
thèm kem
kiêng khem
mía đường
cường dương
trường bương
mường khương
lò tương
bò nường
nhường ương
sường sương
lường xương
bường ương
đò tương
Cây hương
Mắt gương
Sáng chung
Mí xung
Sáp ong
Miết cong

Rách bong
Hở mông
Tõm sông
rịn rịn
kịn kịn
khụn khịn
ụn ịn
tếch
xóc xếch
lếch nhếch
Tốc tếch
Khốc khếch
Bốc bếch
Mắt ếch
Bô nhếch
Nhóc nhách
Lách khách
Bóc tách
Chim khách
Róc rách
Lách cách
óc ách
ngóc ngách
bóc tách
xóc nách
ồm nhách
lếch thếch
tốc tếch
khúng khích
nhúc nhích
tới đích
ô kê
Mô tê
Răng rứa
Cành bứa
ống nứa
khách khứa
bừa mứa
lừa khứa
chừa ứa
khừa sứa
khị

dịt
phịt
ịt
Sụt sịt
bịt bịt
A ha
Cha cha
Kha kha
Xa xa
đương qua
Bay ra
Xuyên ta
Băng
Quăng
đăng
Khăng khăng
đang hăng
Loăng quăng
đâm mắng
đăng quang
đêm trắng
Thung thắng
Dung dắng...
Hanh thông
Lông nhông
Xương long
Bong gân
Lần khần
Bần cần
Mưng chân
Bần khoản
Lăn tăn
Miệng quẩn
Tai xẩn
Tóc quẩn
đắp chẵn
Hầm hập
Giần giệt
Lật đật
Bật khật
ật ật
Trầy trật

ặc ặc
Lặc khặc
Lăn lóc
Trần trọc
òng ộc
Sằng sặc
Bặc khặc
Nằng nặc
Hực hặc
Khực khặc
Dằng dặc
lè lặc
vực vặc
b. c.
ực ặc
khực khặc
trục trặc
bạc lạc
bời lời
rụng tời
lia đời
cỏ tươi
đỏ
Xanh
Quản quanh
Mở banh
Ngõ anh
Trưởng tôi
Hoá mơ
Nhờn nhờ
Bỏ tai
Hỏi ai
Bỏng đai
Mỏi tay
Vấn say
Múa may
Ngất ngây
Sáng mai
tỉnh bơ
chông chơ
nửa gianh
bũa xanh

**hủm tanh
tĩnh nhanh
lùa
khùa
bùa
nhùa
ù
đàn bò
ậm pò
Bạc phờ
Lờ đờ
Trực chờ
Cỏ non
Bỏ con
Lỗ gôn
đỏ tròn
Bỏm tôn
Hỏn hon...**

*

**A ha
Gió mát
ướt át
Gió đương thì
khỏe
  như trâu mộng
Vật ngã còm mê
He he
tỉ tê
mãi mê
nghe
lũ xe
chở đi
khỏi chê
chà
Đỡ tê
bẻ que
khoẻ re
nẻ he
lẻ ke
chẻ đe
đẻ be
sẻ me**

xát
rát
át
Nhát
Khát
Nhúc nhắc
Túc tắc
Nhổm dậy
đi
sấp ngửa
mắt môi hoe.

3.GƯỢNG DÂY

Anh tỉnh dậy rồi sau cơn mê lú
Bước thong dong, ríu rít giọng chim non
Hoa chuối đỏ bơ phờ, phơi lang khoe sắc thắm
Bóng em tôi thấp thoáng áng mây buồn
Anh lại trở về với đại ngàn, thác lũ
Về với mây bay, nắng nở, sương giăng
Đục vách núi tạo hình hài tổ ấm
Khoan nghìn năm hóa thạch sưởi hơi người
Dựng giàn giáo phát lên trời khát vọng
Tạc hình em trong mộng ước xa xanh
Xua thú dữ, mùa màng tươi tốt
Ngăn lũ nguồn, điện sáng, băng khuâng

VII- MÂY

Mây không buồn
Lắm kẻ vô tâm
Mây không cay cú
Những loài bạc bẽo
Mây lặng lặng an nhiên
Trong trẻo
Mây dùn xanh
Hình dáng dịu dàng
Mây từng che mắt đối phương
cho ai vượt hiểm
Mây không là gì

nhưng mây che - giấu- không cho địch thủ phát hiện
Đoàn quân rùng rùng đi trong quyền luyện
Chưa bao giờ mây kể công đâu
Bình thản mây bay liệng trên đầu
Như chưa hề mây che mưa che nắng
Nào súng nào xe nào người lặng lặng
Những đoàn quân xuất quỷ nhập thần
Nhờ có người như mây che chở
Nếu không, bại lộ
Phơi mình trước họng súng quân thù
Nhiều người làm áng mây huyền diệu
Che chở ta như lá rừng che mắt địch
Những Trường Sơn dài rộng vô cùng.
*

Hôm nay
Mây bay
Đông hơn quân Nguyên
Nhiều hơn giặc Tống...
Mây

Chớ
đồng hành chở che
muru đồ cài cắm

Bo xít
chỉ là bo xít thôi
Tây Nguyên chẳng bị ai lừa lọc
Tây Nguyên là máu thịt giống nòi ta
Đừng để công sức cha ông uổng phí
Chớ tham trước mắt bỏ dài lâu
Mắt xuyên đêm tối chẳng sợ nhưc
Lòng dạ sáng trong, không chật hẹp
Tâm hồn đau đáu nỗi yêu em
Mây nhé cùng ta, bay tới đích
Xóa sạch bùn nhơ, rũ hết buồn
Ta đã tự do và độc lập
Mây hãy cùng ta bước trập trùng
Mây đã cùng ta bạn tri kỷ
Nguyện mãi song hành
bước thủy chung
Trường Sơn dằng dặc xôn xao nắng
Mây trắng nghìn năm cứ phập phồng
Ngày ấy đâu rồi anh nhớ lắm
Em cười khăn áo bước sang sông

Em ạ, mây trời như cuống quýt
Đêm tân hôn thao thiết bên chồng ...

*

Nhớ người yêu cũ không về lại
Đốt nén hương trầm ai nhớ mong
Âm dương ai dứt tình xưa nhỉ
Vương vấn đi về ai biết không?

*

Thà dứt duyên tình trong mộng ảo
Tương tư ai biết bộn xao lòng
Ngày ấy xa rồi anh nhớ lắm
Ơ lang xao xác đỏ rờn rờn
Ché chum men rượu say em hát
Ta nhảy vòng quanh lửa bập bùng
Ta múa cho trời nghiêng đất ngã
Cho mây huyền ảo mà thong dong
Cho nắng bên em dịu dịu nhé
Rừng núi cùng ta say nữa chăng?

IX- LỜI MỘT NGƯỜI CON

1.

Ngày cha vượt Trường Sơn
Mẹ
mỏi mòn
ngóng đợi
Con
Lêu têu
nghịch ngợm
tơi bời
Nhập
lũ trẻ
mang điều lên núi thả
Cưỡi trâu
Bày
đánh
trận giả
bên sông
Bắt cá
mò cua

đốt rơm
đốt rạ
Trèo ngọn cau căng bạt nhảy dù
Ao súng ao sen ngó nghiêng bói cá
Cà cưỡng kêu chót vót ngọn đa già
Tai mắt mọc phía ve sầu rả rích
Lũ chuồn chuồn, bướm bướm nhởn nhơ bay
Quên lời mẹ dặn
đun với nấu
Rau lợn
cám gà
ngại đụng tay
Trục lúa
kéo cày
hay mãi móng
Kháo chuyện
nhanchân: phim tối nay
Con biết Trường Sơn qua phim ảnh
Con học Trường Sơn trắng mây bay
Mẹ bảo: - cha con ra chiến trận
Gian lao chằng chịt hai bàn tay
Bão giông, mưa nắng người đau nhức
Chén rượu cạn rồi những đắng cay.

2.

Ngày cha vượt cơn đau
tiền nông không công được giấc mơ
Mẹ bất lực nhìn cha thoi thóp thở
Dằng dặc Trường Sơn trong mắt mẹ buồn.

3.

Hôm nay
Con vượt Trường Sơn
Cha không còn trên mặt đất
Bước chân con lần theo bóng dáng cha
Những
ngày
bom đạn
đi qua
Nhọc nhằn

Đau khổ
Có cái đau: không vượt nổi lòng mình
Có cái đau: đắng cay, nhẫn nại
Bao nhiêu là dây trói
(Hữu hình và vô hình)
Có dây trói do mình tạo ra
Lại trói buộc giấc mơ đẹp để
Con nhận ra
Sự nhất thời nông nổi
Một Trường Sơn dằng dặc
Kiếp luân hồi.

4.

Sức vóc con người có hạn
Giấc mơ nào còn lại giấc mơ thôi
Con chấp nhận
một
Trường Sơn vạn đại
Những Trường Sơn
dài
rộng
của riêng mình.

Vĩ Thanh

(CÒN NỮA)

